1938 ий 5 ЙАНВАРЬ № 2 (385) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

ЙОЧА-ШАМЫЧЫН КАНЫМАШЫШТЫМ САЙЫН ОРГАНИЗОВАТЛЫМАН

1937 ий 30 дэкабрьыштэ каникул тӱҥалын. Совэт элын пийалан йоча шамычшэ тунэммэ ийын 2-шо чырыкшым тунэмын пытарэныт. Кызыт куанэн, вэсэлан канат, кокымшо пэл ийжымат сайын тунэмын пытараш у вийым погат.

Пийалан икшывэ-шамычын канышыштым пэш сайын, культурно да вэсэлан эртараш тыршыман. Садлан тидэ пашам эн ондак комсомол организаций-шамычлан, пэдагог-шамычлан организоватлэн, вуйлатэн шогыман. Мэмнан дэнэ йоча-шамычын канышыштым пэш сайын эртараш чыла условий уло. Нунын тунэммыштым, канымашыштым кӱлэш сэмын организоватлаш коммунист партий дэн правитэльствэ чыла условийым ыштэныт. Мэмнан элысэ йоча шамыч вэрч калык вождь Сталин йолташ личнэ кугун тырша. Йоча-шамычлан лӱмынак клубым, йоча тэатр-шамычым, почмо, йоча библиотэк-шамычым организоватлымэ. Чаплэ каток, курык шамычым ыштымэ. Каникул жапыштэ тэвэ нинэ возможность-шамычым тӱрыс кучылташ кӱлэш. Клублаштэ, школлаштэ Совэт элын пэлэдалшэ икшывыжэ-шамычлан интэрэснэ тьэмэ дэнэ кутырымашым организоватлыман. Йоча-шамыч Сэвэрный польус нэргэн, тӱрлӧ рэкорд ыштымым, партий дэн правитэльствын вуйлатышэ шамычын илышыштым, писатэль, учоный-шамыч нэргэн палынэшт. Тэвэ нинын нэргэн оҥай да вэсэла бэсэдым эртарыман. Тидэ пашаш йошкарармэйэц, ордэноносэц, колхозын ончыл йэҥжэ-шамычым шупшын шогаш кӱлэш. А нуно йоча-шамычлан полшаш эрэ йамдэ улыт. Тыштэ комсомол организаций, комсомолэц да пионьэр вожатый-шамычлан лывыргэ да пашам организоватлэн моштышо лийман.

Шинчэн лийман, чыла бэсэдым интэрэснэ эртарыман да тудо коммунистичэский содэржаньан лийжэ.

Альэ шуко районлаштэ йоча-шамычын канышыштым организоватнэ, культурно эртараш пижын огытыл. Тидэ шотышто Морко райкомол дэн роно, адак Шэрнур райкомол пэш эркын тарванылыт. Нуно каникулын кӱлэш значэнийжым огыт аклэ. Шэрнур районысо Кой-Сола пэлэ кыдалаш школышто пионьэр вожатый кызытат укэ. Тидэ школышто посна пионьэр отрад-шамыч пашам йӧршын огыт ыштэ, садланак нунын канымашыштымат начар организоватлымэ. Моркышто гын, паша эшэ начаррак. Тидэ районын посна школлаштыжэ йоча-шамычлан сайын канышаш кӱлэш сэмын полшэн огыт шого. Тэвэ Азйал, Шальэ, Изи Корамас школлаштэ тунэмшэ шамыч шкэ йӧн мумышт дэнэ гына канаш толашат. А комсомол организаций дэн пэдагог-шамыч нуным йӧршэш мондэныт. Тыгай ситыдымашым моло районлаштат ончыкташ лийэш.

Мэмнан задачэ: тунэмшэ-шамычын каникул жапыштым культурно, вэсэлан да организованнэ эртараш. Йоча-шамычын канымашыштым лӱмын чараклаш, начарын эртараш тыршышэ-шамычлан пэҥгыдэ отпорым пуман.

Большэвик партий вуйлатымэ почэш пийалан йоча-шамычын каникулыштым вэсэлан да культурно эртарэна.

Йолкым сайын эртарышт

Йошкар-Ола 4-шэ номыран пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ, пионьэр-шамыч тэлэ каникулым эртарышашлан сайын йамдылалтыныт. Каникулым вэсэлан, организованнэ эртарашлан планым ыштымэ. Школышто чыла тунэмшэ йоча-шамыч каникулын тӱҥалтыш кэчыж гычак пэш кугу куанымаш дэнэ йолка пайрэмым вашлийыч.

1 йанварыштэ, у ий кэчын, тунэмшэ йоча-шамыч школыш толыч. Лачак жап 6 шагат. Чыланат IV-шэ классыш погынылыт. Тидэ классыштэ сылнын гына йолкым сбрастарэн шындымэ. Пионьэр вожатый Байкова йолташ йолка пайрэмым почэш. Пэрвойак тӱшкан мурымаш лийэ. Тылэч варажым 6-шэ клас сыштэ тунэмшэ-шамыч Романова, Титов, Борисов, молат почэламутым сылнын гына лудын пуышт.

2 йанварыштэ 7-шэ классыштэ тунэмшэ-шамыч школышто костьумированный вургэмым чийэн, маскарадым ыштышт. Маскарадыш тунэмшэ-шамычын ачашт, авашт толыныт ыльэ. Нуно пэш куанэн ончышт.

Афанасьэва Н.

ВКП(б) Йошкар-Ола горкомын плэнумжо эртыш

2 йанварыштэ ВКП(б) Йошкар-Ола горкомын чэрэтан нылымшэ плэнумжо эртыш. Плэнум тыгай вопросым ончыш:

1. ВКП(б) Обком дэн Горкомын пэрвой сэкрэтарь пашам шуктэн шогышо Жаднов йолташ оласэ партийнэ организацийын состойаньыжэ нэргэн увэртарыш.
2. Организационный вопрос-шамыч.

Пэрвой вопрос дэнэ прэнийыш 25 йэҥ возалтын ыльэ. 15 йэҥжэ выступатлыш.

Плэнум ВКП(б) Горкомын кокымшо сэкрэтарьжэ Микиным пашагыч корандыш, бӱро члэн да плэнум состав гыч лукто да ВКП(б) члэн гыч исключайыш.

Тыгак Горком бӱро члэн гыч да плэнум состав гыч Йэгорэнко йолташым исключайыш. Нинын дэч посна бӱро члэн гыч, плэнум состав гыч, партий члэн гыч Мочаловым исключайыш.

Горком кокымшо сэкрэтарьжылан плэнум **Кльонов Алэксэй Михайловичым**, культпроп вуйлатышылан **Кузнэцова Марийа Сэмьоновнам** сайлыш.

Тайнэ голосованьэ дэнэ Горком бӱро члэнлан вич йэҥым: **Н. Н. Макэйэвым, П. М. Фуфыгиным, М. С. Кузнэцовам, В. М. Рыжовым** да **Г. Ф. Похваловым** сайлымэ.

ХРОНИКЭ

СССР ЦИК дэн Совнарком **П. А. Смирнов** йолташлан пэрвой ранг армэйский комиссар званым пуэныт.

* * *

СССР ЦИК дэн Совнарком **Л. З. Мэхлис** йолташлан кокымшо ранг армэйский комиссар званым пуэныт.

* * *

СССР ЦИК дэн Совнарком Е. А. Щадэнко йолташлан кокымшо ранг армэйский комиссар званым пуэныт.

* * *

СССР ЦИК П. Н. Крапивинцэв йолташым СССР-ын Литвасэ полномочно прэдставитэльжылан назначатлэн.

* * *

Совэт элыштэ аза шочмаш эрэак кугэм шога. 1937 ий пэрвой пэлийыштэ Совэт элыштэ 127.549 у граждан шочын. 1936 ий тидэ жапланак 89,5 тӱжэм аза шочын ыльэ.

Тэний шуко шочшан ава-шамычлан 1 миллиард тэҥгэ нарэ полышым пумо.



П. А. СМИРНОВ йолташ. **Л. З. МЭХЛИС йолташ.**

СССР Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссариатым ыштымэ нэргэн

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт дэн Калык Комиссар-шамыч Совэтын пунчалыште

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт дэн Калык Комиссар-шамыч Совэт **пунчалыт:**

1.—Войэннэ-Тэҥыз Паша Общэсойузный Калык Комиссариатым ышташ.

2.—РККА-н войэннэ-тэҥыз вийжым СССР обороно Калык Комиссарнат состав гыч ойырэн, Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссариат кидыш пуаш.

3.—СССР Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссарлан СССР Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссариатын положэньыжэ дэн структур проэктшым пэҥгыдэмдашлан СССР СНК-аш вич кэчэ срокышто пуаш.

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль—**М. КАЛИНИН.**

СССР Калык Комиссар-шамыч Совэт прэдсэдатэль—**В. МОЛОТОВ.**

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь —**А. ГОРКИН.**

Моско, Крэмль. 1937 ий 30 дэкабрь.

П. А. Смирнов йолташым СССР Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссарлан утвэрдитлымэ нэргэн

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэтын пунчалжэ

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт пунчалэш:

1-ой ранг армэйский Комиссар Пэтр Алэксандрович **Смирнов** йолташым СССР Обороно Калык Комиссар замэститэль да РККА Политичэский Управлэний Начальник обязанность дэч утарэн СССР Войэннэ-Тэҥыз Паша Калык Комиссарлан утвэрдитлаш.

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль—**М. КАЛИНИН.**

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь—**А. ГОРЬКИН.**

Моско, Крэмль. 1937 ий 30 дэкабрь.

Л. З. Мэхлис йолташым СССР обороно калык комиссарын замэститэльжылан да РККА политичэский управлэньэ начальниклан утвэрдитлымэ нэргэн

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэтын пунчалмыжэ

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт пунчалэш:

Лэв Захарович **Мэхлис** йолташым СССР обороно калык комиссарын замэститэльжылан да Пашазэ-Крэсаньык Йошкар Армий Политичэский Управлэньэ начальниклан утвэрдитлаш.

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль—**М. КАЛИНИН.**

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь —**А. ГОРКИН.**

Моско, Крэмль. 1937 ий 30 дэкабрь.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЭНИНЫН ЖИВОИ ОБРАЗШЫМ ОНЧЫКТЫШО КИНО ФИЛЬМ

„ЛЕНИН В ОКТЯБРЕ“ КИНО ФИЛЬМЫМ ОНЧЫЗА, КОЛЫШТСА!





„Ленин в Октябре“ кино фильм гыч кадр-шамыч. Шолаштэ В. И. Лэнин (СССР народный артист Б. В. Щукин) пашазэ Василий (артист Н. И. Охлапков) дэнэ мутлажа. Пурлаштэ ЦК-ан историчэский засэданьыжэ.

Владимир Ильич нэргэн пэш чаплэ кино сӱрэт

Пэтроградыштэ йункэр, сыщик - шамыч коштэдылыт. Нуно социалистичэский рэвольуцийын вождьшым—В. И. Лэниным кучаш кычалыт. Тидэ жапыштэ Финьляндий гыч пойэзд толэш. Паровоз конга окна воктэнэ йэҥ шинча. Тидэ Владимир Ильич. Тудо шкэ родинышкыжэ Сталин дэнэ пырльа вооружонный восстаньым йамдылаш да вооружонный восстаньым вуйлаташ толэш.

—Шарныза, эн ончыч Сталин дэн ваш лийаш,—манэш тудо Василийлан.

Кужын вучымо вашлиймаш шукталтэ. Владимир Ильич дэнэ Сталинын мутланымаш ныл шагат нарэ шуйнэн.

Лэнин подпольыштo. Шкэ лишыл соратник-шамычшэ—Сталин, Дзэржинский, Свэрдлов, Урицкий йолташмыт дэнэ рэвольуционный вийым организоватла, сэҥымаш наступлэньылан планым йамдыла.

7-шэ нойабрь лишэмэш. ЦК вооружонный восстаньэ нэргэн рэшэньым луктын. Прэдатэль кашак Троцкий, Зиновьйэв, Камэнэв тидэ рэшэньым врэмэнный правитэльствылан мэньшэвик газэт гоч опубликоватлэныт. Лэнин Октьабрьын подлый штрэйбрэхэр-шамычым разоблачитла да партий гыч лукташ трэбытла. Рэвольуцийын измэнник-шамычшым позор дэнэ клэймитла.

Рэвольуцийын натискшым нимогай вийат кучэн огэш кэрт. Большэвистский партийын да Лэнинын чаплэ ужмашыжэ заводлаштэ, фабриклаштэ, окоплаштэ, войэнный корабльлаштэ колынык да чыланат поддэрживатлэныт. Врэмэнный правитэльствын вэртыштыжэ — Зимний дворэц пашазэ класс дэнэ сэҥалт налалтэ.

Рэвольуцийын штабыштыжэ — Смольныйыштo Ильич калык дэнэ вашлийэш. Тушто пэш кугу йывыртымаш, саламлымаш да сово кырымаш шэргылтэш.

Смольныйыштo калыкын пэш чот лӱшкымашэш Лэнин трибуныш кӱза да историчэский мутым ойла:

—Йолташ-шамыч! Большэвик-шамыч эрэак кӱлэшлан шотлэн ойлымо пашазэ дэн крэсаньык рэвольуций ышталтэ.

Тэвэ тыгэ тидэ чаплэ сӱрэт пыта.

Тидэ фильм историчэский событийын послэдоватэльностьшым да закономэрностьшым пудыртыдэ ончыкта. Тидэ кино фильм В. И. Лэнинын да пашазэ классын Совэт властьым вэрч гэроичэски кучэдалмыжым ончыкта.

Молодьожым большэвизмым тунэмаш, родиным йӧраташ да калык тушман—троцкистско-бухаринский да буржуазнэ националист кашакым разоблачитлаш, нуным вожгэ кукльэн пытараш туныкта.

Тидэ кино ончымэк, кажнэ йэҥын Владимир Ильич Лэнин да Иосиф Виссарионович Сталин гайак гэрой, мужэствэнный лиймыжэ шуэш.

„Ленин в Октябре“ кинофильмыштэ Ильичын живой образшым, кугу Октьабрь рэвольуций нэргэн пэш чын да моштэн ончыктымо.

Сэҥымашкэ ӱжшӧ фильм

„Ленин в Октябре“ кино сӱрэтым Йошкар - Оласэ кино-тэатрыштэ 3 йанварьыштэ ончыкташ тӱҥалмэ. Йошкар-Оласэ пашазэ, служышо, студэнт-шамыч да молат тидэ кино-фильмым пэш кугу интэрэс дэнэ ончат. 3 йанварьыштэ ончаш билэтым ала моньар кэчэ ончыч ужалэн пытарымэ. Тыгакак моло кэчэшамычланат билэтым чот налыт. „Ленин в Октябре“ кино сӱрэт Йошкар-Олаштэ 12 йанварь мартэ ончыкталтэш.

„Ленин в Октябре“ кино сӱрэтым ончышо-шамыч—экраныштэ Владимир Ильич Лэнинын живой образшым, социалистичэский рэвольуций вэрч, эрык вэрч тудын нойыдэ кучэдалмыжым ужыт.

Тыгакак зритэль-шамыч экраныштэ ЦК-н историчэский засэданьыжым ужыт. Засэданьыштэ Сталин, Дзэржинский, Свэрдлов, Урицкий. Тыштэ Лэнин пролэтар рэвольуцийын прэдатэль-шамычым, штрэйкбрэхэр кашакым Троцкийым, Зиновьэвым, Камэньэвым разоблачитла. Тыгак Ильич социалистичэский рэвольуцийын задачыжэ нэргэн ойла.

„Ленин в Октябре“ кино сӱрэт—тидэ сэҥымашкэ ӱжшӧ фильм. Тидэ филым пӱтынь совэт молодьожым, чыла шэмэрым коммунизм вэрч Лэнин дэн Сталин сэмын нойыдэ вийан кучэдалаш туныкта.

„Ленин в Октябре“ кинофильмым йӱкдыдымат ыштымэ. Тидэ замэчатэльнэ кино сӱрэтым кажнэ комсомолэцлан, чыла нэсойузный молодьожлан ончаш тыршыман.

Ив. Луй.

„ЛЕНИН в ОКТЯБРЕ“ ФИЛЬМЫМ КӦМЫТ ЫШТЭНЫТ

Сцэнарийын авторжо **А. Каплэр**, рэжиссэр **Мих. Ромм**, сорэжиссэр **Д. Васильэв**, главный опэратор-шамыч **И. Гэлэйн** дэн **Э. Савэльйэва**. Главный художник **Б. Дубровский-Эшкэ**, художник **Н. Соловьйов**, композитор **А. Алэксандров**, звукоопэратор-шамыч **В. Богданкэвич** дэн **А. Свэрдлов**, главный администратор - шамыч **И. Пакар** дэн **Н. Привэзэнцэв**, рэжиссэрын ассистэнтшэ-шамыч **И. Симков**, **Т. Бэрэзанцэва** да **В.Кузнэцова**, рэжиссэр-мантажьор **Т. Лихачэва**, звукоофо митэль **Б. Вольский**, главный гримэроватлышэ **А. Йэрмолов**, свэт паша дэнэ консультант **В. Кузнэцов**. Фильмым „Мосфильм“ студийыштэ сӱрэтлэн лукмо.

Колхоз молодьожын ончыл йэҥышт

„Марий“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ (Параньгэ район) чыла комсомолэц-шамыч колхозышто пашам активнэ ыштат.

Комсорг **Михайлов П.** колхозышто сай бригадир. Тудын бригадыжэ кэч могай пашамат ончыч шуктэн шогэн. Ик гэктар гыч 23-24 цэнтнэр шурным налын.

Богданов В. кок ий лийэш счэтовод пашам ышта. Тудо счэтовод пашам сай шуктэн шога. Садланак шуко кана прэмироватлалтын.

Комсомолка **Бирьукова А.** колхозышто фэрмым вуйлата. Тудын фэрмыжэ кажнэ ийын кугэмэш, вольык вуй йэшаралтэш.

Нинэ комсомолэц-шамыч чыланат шкэ пашаштым йӧратэн ыштат. **Йамбарцэв.**

Францийсэ компартийын сйэздшэ пэтырнэн

Францийн коммунистичэский партийын 9-шэ сйэздшын пытартыш засэданьыштыжэ Димитров йолташлан привэтствэннэ тэлэграммым приниматлымэ.

Францийн коммунистичэский партийын числэннэ состав дэн организацийшамыч нэргэн докладыштэ ЦК сэкрэтарь Життон тыгэ ончыктэн: кызытсэ ж пыштэ Францийн коммунистичэский партийыштэ 341 тӱжэм члэн, 12.992 пэрвичнэ партийнэ организаций (тужэч 4.041 прэдприйатийлаштэ) шотлалтэш. Кодшо 1936 ийыштэ эртышэ сйэзд жапыштэ партийыштэ 86.902 члэн шогэн. Сйэзд пэтырымэ дэч ончыч заключитэльный мут дэнэ Францийн коммунистичэский партий цэнтральнэ комитэтын гэнэральнэ сэкрэтарьжэ Торэз йолташ выступатлэн. Тудо сйэздыштэ 1.123 дэлэгат—пашазэ, крэсаньык, рэмэслэнник да интэллигэнций прэдставитэль-шамыч участвоватлэныт, манын ончыктэн. Компартийын сйэздшэ калык фронтын задачыжым шукташлан чыла коммунистичэский партийым мобилизоватлымэ лӱм дэнэ эртэн, манын Торэз ончыктэн.

Кызытсэ сйэзд иктылык сйэзд манын ончыктымэк, Торэз тыгэ каласэн: „Мэ, эн кӱлэшлан мэмнан профсойузыш пашазэ-католикшамыч толышт, манын шотлэна. Мэ эрык дэн мирым аралышэ йэдинэ партийым ыштынэна. Мэ, дэмократий дэн мирым аралышэ чыла рэспубликанэцшамыч дэнат кэлшынэна.“

КОМСОМОЛЫШ ПУРАШ ШОНЫШО МОЛОДЬОЖЛАН ПОЛЫШ

КОМСОМОЛ КУНАМ, КУЗЭ ЛИЙЫН

Лэнинский комсомол большэвик партий вуйлатымэ почэш пашазэ классын 1917 ий октьабрьыштэ ыштымэ Кугу Октьабрь рэвольуций лэч вара шочын. Тудым ВКП(б) ыштэн. Комсомол коммунистичэский партий да тудын вождьшо Лэнин дэн Сталинын тыршэн вуйлатымышт почэш кушкын да пэнгыдэмын.

Октьабрь социалистичэский рэвольуций шэмэр молодьожым капиталистичэский гньот дэн эксплоатаций дэч курмэшлан утарэн, тудлан кугу правам пуэн, кушкашыжэ да вийаҥашыжэ чыла могырымат условийым ыштэн.

Куаныдымашан, пэлэ шужышан йоча жап, а вара, тунэммэ олмэш — капиталист дэнэ фабрикыштэ, помэщик имэньыштэ вий шутыдымо паша, кулак дэнэ тарзылыкэш пашам ыштымаш—тыгай ыльэ кугыжан Российысэ молодьожын илышыжэ. Кызыт тыгайак капиталист эллаcэ молодьожын илышыжэ.

Кугу социалистичэский Октьабрь рэвольуций шэмэр молодьожым капиталист дэн помэщик гньот дэч курмэшлан утарэн, молодьожын политик дэн экономик шотышто правадымылык шинчыржым кырэн шалатэн, самырык пашазэ дэн крэсаньык - шамычлан шинчымашым налаш, шкэ йбратымэ пашам ышташ да пийалан илышыш кайаш кумда корным почын.

Тидэ у, пийалан илышлан кӧра пашазэ молодьож пролэтарий дэнэ пырльа кугыжан самодэржавий штурмыш кайэн, большэвик - шамыч ўжмӧ почэш шкэ ачашт, изашт дэнэ пырльа фабрикант, банкир да помэщик-шамыч вашталтэш, совэт власть вэрч, пашазэ класс диктатур вэрч кучэдалын.

1917 ий апрэль дэн май тылзыштэ Пэтроград дэн Москосо фабрик дэн заводлаштэ, а варарак моло промышлэнный цэнтрлаштат пэрвой пашазэ молодьож ушэм-шамыч ышталтыт, нуно вигак большэвик партий знамьэ йўмак шогалыт, социалистичэский рэвольуцийлан йамдылалтмаштэ активнэ участвоватлат. Пашазэ молодьож Йошкар гвардий радамыш тэмалтэш да Октьабрьын баррикадылаштыжэ шкэнжын пэрвой бо йэвой крэщэньым налэш.

Кугу Октьабрь рэвольуцийын сэнгымыжэ пашазэ молодьожын положэньыжым вож гычак вашталтэн. 1917 ий 24 октьабрьыштэ совэт правитэльствэ йоча - шамычлан 14 ийаш мартэ паша ыштыктымым чарнымэ, подростко шамычлан паша кэчым 6 шагат мартэ изэмдымэ, подросткылан йўдым паша ышташ чарнымэ, пашазэ молодьожым производствышто туныкташ тўҥалмэ да тулэч моло нэргэнат дэкрэтым луктын. Чыла шэмэр молодьож 18 ийаш гыч избиратэльный правам налын, пашазэ дэн крэсаньык молодьожлан чыла высшэ учэбнэ завэдэньыш свободно да бэсплатнэ тунэмаш пураш корным почмо.

Молодьожын пашажэ дэн образованьыжэ вэрч партий дэн пролэтар государствын тыршымыжэ дэнэ молодьожын политичэский активностьшо писын кушкэш. Тыгэ йуношэский организацийлан вийаҥашыжэ кугун ончык каймаш лийын. 1918 ийыштэ совэт эл мучко ола дэн йаллашгэ партийнэ организаций вуйлатымэ почэш пашам ыштышэ молодьож социалистичэский ушэм ышталтыт.

1918 ий 29 октьабрьыштэ Москошто пэрвой всэроссийский пашазэ дэн крэсаньык молодьож ушэм-шамычын сйэздшэ ўжалтэш. Тидэ сйэзд вэрысэ чыла йуношэский организаций-шамычым йэдинэ **Российский коммунистичэский молодьож ушэмыш** ушэн. Тидэ жап гыч ВЛКСМ-ын сущэствоватлаш тўҥалмыжэ шотлалтэш.

Мондыдымо кэчэ

Кодшо ий мыйын нигунам мондыдымо кэчэ пэрвой дэкабрьыштэ лийын. Тидэ кэчын ВКП(б) ЦК мыйым политик паша дэнэ дирэкторын полышкалышыжлан утвэрдитлэн.

Кызыт У Торйал МТС-ын политик паша дэнэ дирэкторын полышкалышыжлан пашам ыштэм. Вэт мый альэ эша сымырык улам. Но партий мылам кугу отвэстввннэ пашам ўшанэн пуэн. Тидэ довэрийым чэстнэ шуктэн шогэм да ончыкыжымат шукташ тўҥалам.

Шипанов И. И.

АКТИВНЭ КОМСОМОЛКА

„Прамнэк" лўмэш колхозын (Пэктубай район) ончыл ўдыржӧ Кузнэцова Ана ындэ шукэртсэк фэрмэ вуйлатышылан пашам ышта. Тудо шкэ пашажым йӧратэн ышта.

Кузнэцова Ана шкэ шинчымашыжым эрэак нӧлташ тырша. Кызыт тудо „Рвэзэ коммунист", „Марийская правда", „Сталин корно" газэт-шамычым налын, лудын шога. Пашам шкэ сэмынжак ышташ молымат туныкта. **Арс. Фэдоров.**

Азйал пэлэ кыдалаш школышто ситыдымашым пытарыман

Азйал пэлэ кыдалаш школышто (Морко район) нимогай воспитатэльный паша ок ышталт. Школыштo альэ мартэнат тунэмшэ-шамычлан каныш жапым культурно да вэсэлан эртараш условийым ыштымэ огыл. Школ дирэктор тунэмшэ шамычлан лудаш газэт-журналым огэш выписатлэ. Садлан тунэмшэ-шамыч коклаштэ кўлдымаш койыш шарлэн.

Туныктышо - шамыч тунэмшэ - шамычлан шинчымашым пуаш огыт тыршэ. Туныктышо комсомолэц Рыбаков И. Н. ныл кэчэ йўын коштo. Урокышто тунэмшэ - шамычым шакшэ мут дэнэ вурсыш. Рушйылмэ дэнэ туныктышо Никифоров А. 17-шэ дэкабрьыштэ 5-шэ классыш йўын пурэнат, туныктэн кэртын огыл, малэн гына эртарэн. Тыгак туныктышо Крыловат йўмыж дэнэ урокым кўрлэш.

Школ дирэктор комсомолэц Сэргэйэв йолташ шкэжат тунэмшэ-шамычым мыскылаш туныкта, самокритикым ишэн шога. Урокышко йамдылалт огэш тол. Садлан тудын тунэмшыжэ-шамычын шинчымашышт ўлнӧ.

Школ пэлэнсэ пионьэр отрьадын пашажэ ок ышталт Пэрвой отрьадын сборжо ик канат лийын огыл.

Чыла ситыдымашым кытак тӧрлаташ тўҥалман. Морко ВЛКСМ райком дэн оно лан Азйал школышто туныктышо-шамычын жапым шуйыдэ тэргэн, чыла ситыдымашым тӧрлаташ полшыман.

Сэмьонов М.

ВЭСЭЛА ЖАП

2 йанварь. Кас. Жап 5 шагатым ончыкта. Йошкар-Ола 1-шэ номыран школ кӧргӧ йоча-шамычын йуарлымэ йўкышт дэнэ тэмын. Тачэ нуно моткоч чот куанэныт. Школын ик залжэ поснак сылнэштарымэ: пырдыж воктэн вождь-шамычын сўрэтышт, лозунг, молат. А зал покшэлнэ сылнэштарымэ йолка шога. Тачэ тидэ йолка йыр пэш куанымашан пайрэм лийэш.

Звонок йўк школ кӧргыш шэргылтарыш.

Йоча-шамыч ваш-ваш кидым кучэн „У ий йолка" лўман мурым мурэн йолка йыр пӧртыт. Тид дэч вара „Снэгорушка" лўман йомакым кок пионьэр-шамыч лэктын каласышт.

Кньазэв Йура „Дед мороз" лўман почэламутым каласыш. Йура почэламутым пэш сылнын каласыш. Йоча шамычлан тудын каласымыжэ пэш кэлшыш.

Садлэнак ик йэнг сэмын чыланат совым кырышт. Тудын почэш Крылов Тольа „Тэлэ" почэламутым каласыш. Тольа изи гынат, почэламут каласаш пэш кэртэш. Тудо тунэмаштат пэш талэ, кокымшо чырык чыла прэдмэт дэнат отличнэ тунэмын пытарэн.

Вара тўшкан погынэн, „Песня о Сталине" мурым мурэн пуышт.

Йолка дэч вара йоча-шамычлан угощэньэ, прэмироватлымаш лийэ.

Йолка ончаш йоча-шамычын ача-авашт йатыр погынэныт. Нуно йолкым пэш моктышт.

Йоча-шамыч йолка пытымэ годым рат дэнэ шогалын ик йўк дэнэ мэмнан йӧратымэ ачана йоча вэрч тыршышэ Иосиф Виссарионович Сталин йолташлан таум каласышт.

Ильан Йапык.

РОШТО ПАЙРЭМ НЭРГЭН ЧЫНЖЭ

Йумылан ўшанышэ христиан-шамыч ий йэда рэлигиозно рошто пайрэмым ыштат. Поп-шамычын мутышт почэш нуно тыгэ шотлат: пуйто, ала кунам, иктаж 2.000 ий ожно, мўндўр элыштэ—Палэстиныштэ йумын эргэ Иисус Христос шочын. Тидын лўмэш, пуйто, рошто пайрэмым ышташ тўҥалыныт,—манын йумылан ўшанышэ - шамыч шонат.

Но рошто пайрэм нэргэн каласкалымым кэч изиш сайынрак ончылаш гынат, раш лийэш: тудо поп-шамычын вуй ангыртарымышт гай простожак огыл.

Эн пэрвойак: Иисус Христос вообщэ иктаж кана илэн мо? Укэ, илэн огыл. Христос лийынак огыл. Христос нэргэн кушто возалтын? Йэвангэлийыштэ. Йэвангэлийлаштэ (йэвангэлийжэ ныл улo) мо нэргэн ойлалтмэ тын мо, нуылан ўшанаш лийэш мо? Йэвангэлийлан ўшанаш ок лий.

Йэвангэлий-шамыч тушак возалтшэ, шонэн лукмо собитий дэч вара 150 ий гыч ижэ возалтыныт. Йумылан ўшанышэ - шамыч шинчышаш улыт: йэвангэлий-шамыч ончычшо 200 нарэ ыльыч. Кажнэ йэвангэлий возышо мом гынат шкэнжыным шонэн луктэдэн, Христос илыш нэргэн нуно чын анат тўрлӧ сэмын ойлэныт. Садлан, поп шамыч пэш кугу задачыш логалыныт. Тыгэ, 325 ийыштэ Никэйэ олаштэ 318 йэпископ цэрковный соборыш погынэныт да 4 йэвангэлийым чэркэ дэнэ одобрилымылан шотлаш, а молыжым йўлалташ рэшитлэныт.

Но кодшо ныл йэвангэлийыштыжат куктымаш да иктэ вэсэ дэнэ кэлшыдымаш пэш шуко уло, нуно поп - шамычым вуйыштгэ выдаватлат. Мутлан Иисус Христосын шочмыжо нэргэн ойлымым налына. Матвэйын йэвангэлийжэ Христосын 38 тукымжо ыльэ манын ойла, а Лукан йэвангэлийжэ нуным 42 шотла. Пэрвой йэвангэлийыштэ Иисусын кочажэ Йаков маналтын, а кокымшыжо тудым Ильа манын лўмда. **Кушак Христос шочын?**— Вифлэйэмыштэ —манaт йэвангэлий шамыч. Тугэ гынат, мэ шинчэна, ни пэрвой, ни кокымшо курымышто Палэстиныштэ ты гай лўман вэр лийын огыл. Вифлэйма тунам лийын огыл гын, кузэ Христос Вифлэйэмыштэ шочын кэртын?!

Кунам Христос шочын? Матвэйын йэвангэлийжэ тидэ Ирод кугыжан годым лийын манэш, а Лукан йэвангэлийыштыжэ — Квиринийа виктарымэ кэчылаштэ лийын манын ойла. Историй гыч палэ: ончыктымо кок кугыжа шогымо коклаштэ жап шагал гын 10 ий эртэн. Иодылтэш, кунам вара Христос шочын? Поп-шамыч адакат шойыштыныт.

Пытартышлан, кузэ Христос шочын? Тыштэ гын, чэркысэ пастырь-шамыч эн лийдымаш да нэлэпый чудэсам шонэн луктыныт. Нуно ойлат: пуйто Христосым нэпорочный ўдыр шочыктэн, пуйто шочыктымо дэч вара тудо ўдырак лийын кодын, пуйто Христос шочмо годым кавашт э волгыдо шўдыр лэктын да суксо-шамыч мурэныт, пуйто Ирод кугыжа Христосым пушташ шонэн, 14.000 азам пуштын, а Христос илышак кодын, да тылэч молат.

Тыгэ йэвангэлий-шамыч каласкалат. А тэвэ тудо жапысэ учоный дэн писатэль-шамыч шуко нэргэн возэныт, а Христос нэргэн ик мугымат каласэн огытыл. Нуно тудын нэргэн нимом возэнжат кэртын огыл, вэт Христос природыштыжат лийын огыл. Тидын нэргэн дажэ поп-шамыч шкэштат, буржуазнэ-учоный-шамычат ойлыдэ огыт кэрт. Мутлан, нэмэцкий профэссор Артур Дрэвс „Миф о Христе" книгаштыжэ тэвэ мом воза: „Кӧ Христосым личностьлан шотла гын, тудо чын доказатэльствым кондышаш. А тыгай доводым нигунамат кондаш ок лий, вэт кызыт ушo источник альэ докумэнт-шамыч тудын нэргэн матэриалым огыт пу". А Дрэвс рэакционный учоный да капиталист-шамычын чын слугажэ ыльэ, тыгэ В. И. Лэнин возэн. Тугэ гынат, тудланат Христосын илымыжым опровэргатлаш логалын.

Шуко моло учоный-шамычат йэвангэлийым сайын тэргэн налмэк, нунылан ўшанаш ок лий манмэ выводыш лэктыныт. Христос илэн огыл гын, кузэ вара тудо шочын кэртын?... Шочдымылан кузэ тудын шочмо лўмэш роштом пайрэмлаш лийэш?..

(Мучаш 4-шэ могырышто).

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Китай правитэльствэ дэн гэнэральнэ штабыштэ рэорганизацийым эртарымэ

Китай национальнэ обороно совэт 31 дэкабрьыштэ правитэльствыштэ да гэнэральнэ штабыштэ рэорганизаций дэн вашталтыш нэргэн рэшэньым луктын.

Чан Кай-Ши йўань (палат) исполнитэль прэдсэдатэль гыч утаралтын, но китай вооружонно вий главнокомандуйущийэш да войэннэ совэт прэсэдатэльэш кодэш.

Йўань исполнитэльнэ прэдсэдатэльлан финансэ министр Кун Сян-Си да тудын замэститэльжылан Чжан—Цюнь шогалталтын. Свäзь министэрствэ дэн кўртньö корно министэрствэ иктыш ушналтыт, тудым Чан-цзä-ао вуйлаташ тўңалэш. Свäзьын ожнысо министэржэ Ю Фэй-пын гэнэральный штабын транспортно отдэлжым вуйлаташ тўңалэш. Национальнэ экономичэский совэт дэн рэконструкций комитэт промышлэнность министэрствэ дэнэ ушалтыныт, тудым Вэн Вэнь-као вуйлаташ тўңалэш. Тэңыз министэрствэ ожнысо сэмынак Хо Ин-цын вуйлатымэ войэннэ министэрствэ дэнэ ушалтын. Просвэщэньэ министр Ван Ши-Цзэ отставкыш кайэн. Тудын олмэш просвэщэньэ министэрлан Чэн Ли Фум шогалтымэ.

Гэнэральнэ штабым рэорганизоватлымэ массово обучэньэ 6 отдэл олмэш кок отдэлым ыштымаштэ: войэннэ обучэньэ дэн политичэский воспитаньэ. Войэннэ обучэньэ начальниклан гэнэральнэ штаб начальник должностьэш тугак кодэн Вай-Цзум-Си шогалталтын. Политичэский воспитаньэ отдэл начальниклан гэнэрал Чжэнчэным шогалтымэ.

Рэорганизацын пэш важнэ момэнтшэ — гэнэральнэ штаб политотдэлым ыштымаш да штаб гыч Гоминдан вуйлатышэ Чэн Ун-фун каймыжэ.

Румынийыштэ у правитэльствым ыштымэ

Румыний „Радор" агэнтствын увэтарымыжэ почэш, Румынийыштэ у правитэльствым ыштымэ. Министр совэт прэдсэдатэль—Гога, вэс эл кокла паша министр—Мичэску.

У правитэльствын шуко члэнышт—прэмьэр Гога да портфэльдымэ министр Куза гитлэровский Гэрманийлан вишак ориэнтироватлышэ фашист „националхристиан" партий члэн улыт.

20 дэкабрьыштэ румын парламэнтыш сайлымэ годым тидэ партий голосоватлымаштэ пумо голос гыч 9,7 процэнтым вэлэ налын. Кум министр—Калинэску, Мэгэдинул да Потырка национал царанист партийын пурла крылон прэдставитэльышт улыт, тудо партий фашист-шамыч дэнэ кэлшышаш вэрч да антифашист калык фронт ваштарэш выступатлышэ улэш.

Антирождэствэнный пашам вийаңдыман

2 йанварьыштэ ВКП(б) Обкомын школ отдэлжэ антирэлигиозный пропагандэ колтымо нэргэн лўмын совэщаньым эртарыш.

Совэщаньэ гыч палэ лийэ: йатыр профсойуз да комсомол организаций-шамыч антирэлигиозный пропагандым колтэн огыт шого. Тэвэ тўңалтыш да кыдалаш школ ОК сойузым налына. Тидэ сойуз антирэлигиозный пропагандэ дэнэ планымат ыштэн огыл. Антирождэствэнный кампаньым эртарашлан огыт йамдылалт. Тыгак госучрэждэний сойузат пэш начар йамдылалтэш. Тидэ сойуз Обкомын прэдсэдатэльжэ Пэкшийэв йолташ вэрлаштэ антирождэствэнный кампаньылан кузэ йамдылалтмашым ок шинчэ.

Посна райкомол-шамычат антирождэствэнный кампаний дэнэ нимогай пашамат огыт ыштэ.

Тэвэ Ронго райкомолым налына. Тидэ райкомол антирождэствэнный кампаньылан йамдылалташ шоналтэнат огыл. Тыгак Йоласал районыштат йамдылалташ тўңалын огытыл. Сорокин дэн Никонов йолташмытлан кызытак йамдылалташ пижман.

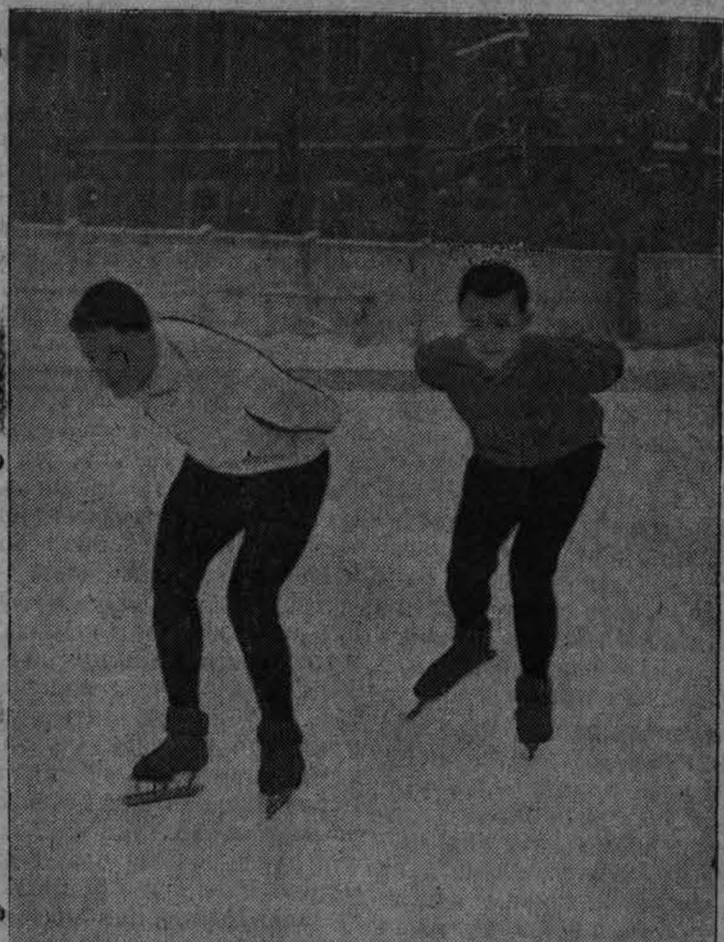
Г. Казанцэв.

Комсорг укэ

„Кожланур" колхоз пэлэнсэ комсомол организаций (Морко район) ындэ кок тылзэ лийэш нимогай пашамат огэш ыштэ. Политик воспитатэльный паша огэш кай.

Тидэ организацийыштэ комсоргат укэ. Тидын нэргэн Морко райкомол шинча гынат, нимогай полышым пумаш укэ.

Экан.



Йошкар-Оласэ конькобэжэц-шамыч трэнировкышто.
Фото Овэчкинын.

МЭМНАН ЙАЛ

Каникул кэчылан мийалын
Куан дэн йалышкэ пурэм.
Сўрэтшэ пэш сöралын
йалын.
Ончэн мокталын мый
мурэм.

Ойар пэш чаплэ тэлэ кэчын
Нурнажэ пэш сöрал койэш.
Ош мамык лумжо чинчэ
сэмын
„Йыли-йули" вэл
йылгыжэш.

Пуэн вэт тидэ шурно
нурым
Курмэшлан Сталин вождь
ача.
Сацлан мурат вэт сылнэ
мурым
Ты муро толкынла шарла.

Вич шудö пуд дэн киндым
налын,
Лач кудло ий вэт кочайлан.

Ойла эрталшым чот,
каргалын
Мокталын тачсэ илышнам.

Мэмнан ийдалык чаплын
эртыш,
Мэмнан ийдалык—
сэңымаш.
Йаллаш чымалтэ кажнэ
пöртыш,
Йўла йолгэн элэктр раш.

Йошкар пусакыш тачэ
калык,
Йара жаплан шуко погынэн.
Пластинкэ пöрдын—ойлыш
Сталин,
Чыла шўмнажэ куанэн.

Тый, шэргэ Сталин—
шöртньö кэчэ,
Мэмнан пагалымэ ача.
Элэм пэлэдшэ сатэр пэчэ
Саскажэ мэ улна чылан.

Чалай Васлий.

РОШТО ПАЙРЭМ НЭРГЭН ЧЫНЖЭ

(МУЧАШ)

Рошто пайрэм, чынжым манаш гын, „йумын эргылан" шотлымо Христосын 2000 ий ожно шочмыжо лўмэш огыл лэктын, а дрэвний христиан-шамыч тидэ пайрэмым эшэ утларак дрэвний, йазычэский манмэ калык дэч заимствоватлэныт.

Йумо-шамычын чудэсный шочмышт нэргэн лэгэндэ чыла калыкынат лийын. Нинэ ойлымаш-шамыч öрыкташашын йэвангэлийым ушэштарат. Мутлан, будийский рэлигийыштэ Майи ўдыр дэч Будды йумын шочмыжо нэргэн ойлымаш уло. Тидэ ойлымаш чыла шотыштат йэвангэлий дэнэ кэлшэн толэш. Тыгай ойлымаш йэгипэт, вавилон, пэрсидский, грэчэский, римский рэлигийыштат лийын.

Пэрсидский йумо Митран поклоникышт тыгэ ойлэныт: пуйто нунын йумыштат ўдыр дэчак нэпорöчно шочын да шочашыжат ала кушак огыл, а пэщэраш шочын, пуйто Митра йумо дэк кумалаш эн пэрвойак пастух-шамыч толыныт, варажым Митра кушкын, ик мыньар чудэсам ыштылын, шкэ послэдоватэльжэ-шамыч кокла гыч общиным ыштэн, нунын дэнэ пытартыш тайнэ вэчэрньым ыштэн да кавашкэ кўзэн кайэн.

Ну мо дэнэ тидэ Митра Христос огыл? Точный копий. Тыгай ойлымашым кö кудыж дэч кўсылэн,— христиан-шамыч пэрс шамыч дэч альэ пэрс-шамыч христиан дэч? Очыни, христиан-шамыч пэрс-шамыч дэч кўсылэныт, вэт пэрсидский Митра рэлигий христианский рэлигий дэч ончыч лэктын.

Пэрсидский Митра рэлигийат тугак вэсэ-шамыч дэч, тулэч ончыч илышэ-шамыч дэч кўсылалтын. Йумын кузэ шочмыжо нэргэн ойлымаш-шамыч тўрлö калыкын кужу жап, курым да тўжэм ий дэнэ ышталтыныт. Нунат тыгак чудо нэргэн лийдымым да нэлэпийым шонэн луктэдэн оваргэныт.

Тошто пайрэмым ала кунам пэш шукэртак ожно дикарь-шамыч кэчэ йумо лўмэш, тудын дэч урожайым, сай ийгэчым йодын ыштэныт. Рошто пайрэмым ыштымэ годым пэш шуко обрьад дэн обычай улыт (мутлан, мужэдмаш, сайын чиймаш, пöрт й-да кумал коштмаш да молат), тидэ рошто пайрэмын ожнысо дикарский происхождэньыжым ончыкта.

Йодын кэртыт: кузэ тидэ тыгэ, Христос шочмо нэргэн нэлэпый шонэн лукмашым пычкэмыш калыкын вуйышкыжо шўшмаш кöлан пайдам пуа? Нэсознатэльнэ йэңын вуйжым аңыртарымаштэ кöлан пайдажэ? Тидын нэргэн мэ вэс статьаштэ ойлэна.

Ф. Олэщук.

Лудшо йолташ-шамыч! Вэс номэр газэтэшна Ф. Олэщукын „Рошто кöлан пайдалэ" статьажым пэчэтлэна.

Лыжный поход

3 йанварьыштэ Марий йал озанлык коммунист школышто тунэмшэ-шамыч чылажэ 12 йэң лыжный походыш кайышт.

Лыжный походын пэрвой маршрутшо—Кырык-Марий, Йоласал, Йурино; кокымшо маршрут—Оршанкэ, Пэктубай, Торйал; кумшо—Ронго, Кужэңэр, Шэрнур; нылымшэ — Параньгэ, Марий Турэк, Косолоп; визымшэ маршрут — Сотнур, Звэнига, Морко район. Нуно чылажэ 6 кэчэ коштыт.

6 кэчэ коклаштэ нуно МТС-шамычын шошо ага пашалан йамдылалтмашыштым тэргэн налыт.

Щэрбаков.

Полыш кўлэш

„Пэрвой май" колхозышто (Шэрнур район) комсомолышто шогыдымо молодьож шукын улыт. Нуно комсомолыш пурынэшт. Но нунын коклаштэ паша ыштышэ укэ.

Шэрнур райкомоллан тидэ колхозышто молодьожлан комсомолыш пураш полшыман.

В. Йыван.

Тöрлатымаш

1937 ий 30 дэкабрьыштэ лэкшэ 99 номыран „Рвээ Коммунист" газэтыштэ (3-шо полоса) „Самырык пилот-шамыч лўман". клишэ йўмалнэ „В. Борисов", манын фамильэ йоңылыш пэчэтлалтын. Тудым „В. Бирьуков", манын лудман.

Отв. рэдактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.

Упол. Марлита А-3. Тираж 2996 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шо типогр. ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган. Савыктышэ „М.К".